נתניהו למצא בטלפון "זה לא מסתדר"

בסוד שיח

מאת שאול שיף

בעוד שורות אלו נכתבות (ביום רביעי לפנה"צ) התכנסה הקואליציה לישיבתה הראשונה בהשתתפות ראש הממשלה, בנימין נתניהו ושם סגן ראש הממשלה לדיון נוסף על זה שהיה לו, בעת השבעתה של הממשלה הזו-שו.

"חד לו, נאמן לבריתו שכרת עם אריאל שרון, שאיש מהם אינו מצטרף לממשלה ללא זולתו, עשה זאת שניתן, ושוב חזר ולימד את ראש הממשלה, כי קיים ערך חשוב ביותר ושמו: "הכרת הטוב".

אנשיו של נתניהו מסבירים, כי הוא חייב היה לסיים בהידוקו את היחסים על הצפרים שיש לנקוט, כדי להבריח "לנצל", את המשק והכלכלה, סרם שייכנסו לסחרור ואיבוד שליטה ומכאן שקשה היה עליו להיכנס לדיונים עם המפלגות והאישים השונים בקשר לתיקי של אריאל שרון (מת"ל – משרד תשתיות לאומיות).

כל זה אולי נכון, וייתכן כי אין כל כוונה זדונית בהשפלתו של אריאל שרון – האיש שהביא את הנצחון לנתניהו, גם לדעת יריביו של שרון, אולם, מדוע, רבש"ע, אין ראש הממשלה נוהג בסידור האנושיות הראוייה? הכיצד יכול הוא להסביר, שאין הוא שורח "להרים" שלושים פרגיעים לאריאל שרון, להסביר לו את קשייו ואת הלחצים האיומים הניצבים על מפתן חדרו ולבקש את סליחתו על העיכוב באי צירופו לממשלה?

מסתבר, כך אנו למדים יותר ויותר משיחות עם יודעי דבר, כי ראש הממשלה הודיע קודם מחומר אחר, שלא ידענו עד כה ואין זה נכתב לשבחו.

ז"ל הודיעו מצא היה מהראשונים שהתייצבו לצדו של בנימין נתניהו בדרכו הקשה והארוכה לראשות הממשלה. חבריו של יהושע מצא סיפרו לי השבוע, ומדובר במקורות אמינים ביותר, כי נתניהו הבטיח לו עשרות פעמים, כי יכלול אותו בממשלתו אם יזכה במירוץ לראשות הממשלה. בצניעות זו נתניהו לא השאיר אצל יהושע מצא מקום לספקות: "אתה תהיה אחד מ"18 השרים בממשלה בראשותי". יהושע מצא "עטוף" בהבטחות כה ברורות, היה בטוח, כי אין לו מה לדאוג וכי "יבלל ברשימת השרים של נתניהו. זאת,

עד, עד... כחצי שעה לפני ההשבעה של הממשלה החדשה. אז הגיע הטלפון המיחל מבנימין נתניהו, שהסביר למצא, כי העניין אינו מסתדר. "אילו היה קודא לו אליו לחדר, מתנצל, מסביר, מבטיח פיצוי, מרכך את הכאב הקשה ב"זוהאהליך" של מלים, אולי יהיה מצא היה פחות מרוסק בדמעות את הכר בלילות. אבל ככה לזרוק חבר נאמן ומאמין כאילו היה סחבת ריצפה"? – שאל"-אמר לי בכיר במחנה הימין.

ליהושע מצא אין את הגיימות שיש לאריאל שרון.

אין ספק שבסופו של דבר "יישב אריאל שרון ליד שולחן הממשלה עם תיק כזה או תיק אחר. הוא יישב מסביב לשולחן הממשלה גם עם בנימין נתניהו אינו מעוניין בו מסיבות כלשהן, אלא שבינתיים ציבור גדול ביותר במחנה הימין למד פרק בהילכות חברות.

קל לבוא היום ולהגיל את "התיק" של שרון על השותפים בקואליציה, ולהסביר כי הם אינם מוכנים ליותר על נתחים ממשרדיהם לטובת התיק החולה ובנבה לשרון. אבל, היכן היה ראש הממשלה עד לאיום הראשון של דוד לוי בעת השבעת הממשלה? מדוע נהג נתניהו בשרון מינהג שאין נוהגים כלפי "נער מעליות"? הכיצד עלה על דעתו להרכיב ממשלה ולהכריז על חבריה, בלי לכלול את שרון בתוכה? הכיצד עלה על דעתו של ראש הממשלה להתעלם מציבור ענק הרואה בשרון-כתובה וסמל?

לפני כעשרה ימים הציג שר המישפטים, פרופ' יעקב נאמן לאריאל שרון מיסמך וכו המכריכים של משרדו החדש. אריאל שרון, כך על פי יודעי דבר, עיין ברשימה ונתן "אור ירוק" להתקדם על פי ההצעה המוצעת, אלא שנתניהו, ככל "יראה"מבקש להוכיח לאמריקנים, כי אין הוא נבהל מאריאל שרון ורוצמתו והוא מבקש לגרום להם קורת-רוח על שהוא מעלל בשנאי-נפשם. יכול להיות שמוחי יבש, אולם הסבר אחר אין לי להתנגדות הזאת של ראש הממשלה. אין צל של ספק, שאם הוא היה רוצה בשרון בממשלה הכל היה נראה אחרת. גם היימס במישור הבינלאומי וגם התיק. מספרים לי, כי בנימין נתניהו מתכוון לנהוג בתקיפות כלפי "יהדות התורה" בעניין חלקה בתיק של שרון. כבראשונה סרם למד להכיר את האומר"ר מגור שלים"א. אם האומר"ך יסבור שיש במעשה הזה משום פגיעה בהתחייבויות ל"יהדות התורה", הוא יוכה לנאמניו לעיזון את הקואליציה ללא שום היסוס.

ובתוך כל המירקחה הזאת הנה מתברר, כי הגר"א שך שליט"א אינו מתכוון, כרגע לפחות, לוותר על אחיזה של "רגל התורה" במשרד לענייני דתות. כימים אלה הוא זימן אליו את ח"כ הרב אברהם רביץ וזוד באזניו על תביעתו, שיש להבטיח ל"יהדות התורה" מעמד במשרד הדתות. אגב כך, עלה רעיון אין בעקבות המלך הזה תוכל "יהדות התורה" לגבד את חלקה לתיק של אריאל שרון. ובעת כתיבת שירות אלו נראה, כי בתוך "יהדות התורה", בין אגו"י לבין "דגל התורה" אין תמימות דעים בדבר סדרי העדיפויות של "הספרפאות" ש"יהדות התורה" צריכה לאמץ לעצמה. יראל תתפלא אם יהיו עוד התפתחויות" – רומזים ב"דגל".

הרחק מהתקשורת הרחק מהסוליטיקאים

ביום ראשון בערב, נשא יושי את רחלי לאשה בטקס צנוע בבית הורי הכלה שבצפהה. רווקא הג'טואיין הללו לא זכו להזהרה תקשורתית, למרות שהנוכחים הם המומחים הראשונים בעולה ב"יחסי ציבור ואין שני להם בין הפוליטיקאים בהתום זה. יסי הוא בנו של יוסי ודורית שריד ורחל היא בתם של רב ויעל דיין – שיאון.

החופה נערכה כרת וכדין על פי כל כללי ההלכה. יש לחגית, כי זה היה רצונם של שני בני הזוג הצעירים ואם אני מביר טוב את יוסי שריד, הרי שהוא מצידו בירך על ההחלטה הזאת, לקיים חתונה אורתודוכסית עם רב אורתודוכסי, עם כיפה על הראש וכיבוד כשר.

בין אוחזי מטות החופה היו נשיא המרינה, מר עזר וייצמן שהוא, דודה של יעל דיין ואסי דיין אחיה של יעל.

בדירתם של רב ויעל דיין-שיאון התקבצו כ-80 איש רובם המכריע בני משפחה קרובים או חברים מאד קרובים. גם האירוע התניני לאחר החתונה, שהיה באחת הגלריות ביפו היה בצניעות ראויה לציון.

את החופה והקידושין ערך בסוב טעם הרב יוגר מצפר, רכה של צפון תל-אביב וכשהוא שר "קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה" שר הציבור עמו כמעט כולו, כי המוזמנים משני הצדדים והזוג עצמו למדו על בשרם, כי סקס תחונה על פי ההלכה אינו "נעשך" במיוחד ונם דברי התורה של הרב נעמו לאזניהם. "יהיר", אמר הרב מצגר, "זהו פעמיים "ד באיש מושיט לרעהו, וההתחברות הזאת נתונת כ"ח (יד+יד=כ"ח) לשני בעלי היי"ר. וכאן ריכר על הידידות רבת השנים בין שתי השכפחות כאשר י"ר אחת מבטאת את הידידות בין יוסי לבין דב והי"ר האחרת את הידידות שבין יעל לחדוה.

"הכושר" בבדיקה מחודשת אצל הרבנים הראשיים

הרבנים הראשיים לישראל מבקשים להיות מעורבים יותר בבחירת המועמדים לכהונת רבני הערים הגדולות. באחרונה עלה רעיון ברבנות הראשית, שתעודת הכושר לרב עיר, שניתנו בעבר על-ידי הרבנים הראשיים: הגר"א שפירא שליט"א והגר"מ אליהו שליט"א אינו מחייבת עוד, במיוחד בכל הקשור לשלוש הערים הגדולות.

היוזמים על כך בחוגי הרבנות הראשית ב'היכל שלמה', הידוו שיש מכל אותם אלה שקיבלו בעבר רב את תעודת הכושר לרב עיר. הללו חששו גם וחושים עדיין, כי הדבר עלול למצוא את ביטוי גם בחקיקה יזומה לחיזוק מעמדה של הרבנות הראשית.

בעקבות הבזיון "לצמצם" את כוחן של תעודות כושר רב עיר רק אל מעבר לשלוש הערים הגדולות, באה פנייה אל היועץ המשפטי למשלה, שיחווה דעתו בסוגיה זו. ואכן, חוות-דעתו ניתנה במהירות יחסית, עליידי מר מני מזוז, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ).

וכה כתב מר מזוז על דעת היועץ המשפטי לממשלה:

"מכל המקובץ לעיל עולה איפוא, כי מוצעת הרבנות הראשית אינה מוסמכת לקבוע הגבלות בתעודות הכשירות שהיא מעניקה לעניין מקום הכהונה, בין עיר סתם לבין "עיר גדולה", וכל הגבלה כזו שנקבעה אינה בת-תוקף ואין לנהוג עליפיה, ובעל התעודה זכאי להגיש מועמדות לכהן כרב עיר בכל מקום". אשר-על-כן – נאמר בסוף חוות הדעת – הנכם מתבקשים לתקן את הנוהל ולא לנהוג עליפי לעניין הגבלת תעודות כשירות לרב עיר כמפורט לעיל, וזאת כל עוד לא עוגנו הגבלות אלה במפורש בדין".

הסיפור מאחורי "התמטרות דרעי"

כתבים-מומחים ביותר דיווחו השבוע, כי למרות כל ההכחשות קיימת סבירות גבוהה, כי אריה דרעי, ראש ש"ס יוריע על פרישתו מהחיים הפוליטיים, כדי להתמקד במשפטו ולנוח מדריפות העתונאים והתעתונות.

עד לכתיבת שורות אלו, יום רביעי בצהריים, שריריה וקיימת הודעה של עזרו של אריה דרעי, כי אין בכוונתו לפרוש מהחיים הפוליטיים וכי לסיפור הזה אין ידיים ורגלים.

מקורות אמינים בש"ס טוענים, כי האיום הזה בכל זאת שריר וקיים וכי בכל רגע עלול אריה דרעי להודיע על פרישתו מפעילות מפלגתית.

הרקע להתפטרות האפשרית: אריה דרעי נפגע קשות מכך שהגר"ע יוסף שליט"א ניתל אותו מכמה מיניים חשובים גם ברמת המשלה וגם ברמת המנכ"לים. בהשפעת בני ביתו אין הגר"ע יוסף שליט"א מקבל עוד בעניינים עצומות את מומלציו של אריה דרעי ואריה דרעי חש, כי מעמדו הולך ופוחת בשל כך בתוך המפלגה. ובנתונים שכאלה עריפה עליו פרישה מוקדמת.

קשה להעלות על הדעת שהגר"ע יוסף יוותר על אריה דרעי בראשות ש"ס, בהתחשב בכך שכל האלטרנטיבות אינן מניעות לכישוריו וקשריו.

"זה לא מסתדר"

"דו"ח קוסטליץ"

מנכ"ל משה בהחידות של המפר"ל, אבי קוסטליץ, הניח בימים אלה על שולחנו של יו"ר המפר"ל, מנן ראש הממשלה ושר האיגוד והתרבות, זבולון המר, דו"ח רשמי על "התנצבה למפר"ל בבחירות לכנסת ה'14".

בדו"ח מורטו הנימוים מסוימים באשר לתוצאות הבחירות במנזרים השונים, כמו נם ניתוח המשמעויות הנוגרות מהן וכן המלצות לעתיד. בדו"ח קובצו ויכוחי נתונים בתחום מסוימים על"מנת שניתן יהיה לקבל תמונה כוללת על דפוסי התנצבות למפר"ל.

הדו"ח מוגדר כ"דו"ח ראשוני" ועתה מתכוונים להוציא על פרופ' עזוז שילר (סטטיסטיקה) להכין "דו"ח עומק", כדי שניתן יהיה לדעת מאין באו הקולות ומדוע למרות העלייה הנדולה בכוחה של המפר"ל, לא מוצה הפוטנציאל הדתי-לאומי. כפי שהדבר מובא בפרק ההמלצות: "אם נכונה ההערכה, כי הצבעתם של החילונים תרמה למפר"ל כ"ב מנדטים, המשמעות היא כי הציבור הדתי לאומי תרם כמנדט אחד עד שניים. האמנם כוחו הריאלי של הציבור הדתי הלאומי הוא 8-7 מנדטים בלבד? ראוי, לענינות דעתי – כך קוסטליץ – לקיים חשיבה מעמיקה בשאלה זו.

תוצאות הבחירות מלמדות, כי הפעם המיגזר הערבי, בשונה מהדרוזי, היפנה למפר"ל עורף. אשר על כן בהמלצות הדו"ח נאמר בין היתר: "בטקביל לריון הפקת לקחים באשר למיגזר המיעוטים, יש מקום לדעתי לשקול לשווה ארוך את המשך קיום הפונקציה המבוללת במסנרת המפלנה, תוך-אכחנה בין המיגזר הערבי לבין המיגזר הדרוזי, לצד החיכה האידיאולני האינטנרטיבי שביניהם".

הדו"ח ממליץ עוד: "למרות המצב הקיים של סניפים סנורים, מוצע לדעתי, לקיים דיונים באשר לפעילות הסניפים או חלקם, לקראת ההיערכות לבחירות לרשויות המקומיות ב-1998 וכן לקראת שנת 2000.

קוסטליץ מסביר נם את הרקעים להצלחת המפר"ל בבחירות:

א) "התרכזות האחורי" שהסיפו לה נורמים מרכזיים בשלטון הקודם, תוך התעלמות ואף ביקורת כלפי הרכזות היהודית, נרמו לאווירה ציבורית אשר התקממה נגד הנמנות הללו מצד אחד, ותרמה להזדהות עם הערכים היהודיים שמנלמת המפר"ל מצד שני;

ב) תופעות חברתיות שליליות בקרב הנוער (הנסיעות "הודו, נושא הסמים) הדיבורים על מוסד ציונות, והירידה במוטיבציה לשרות בצה"ל וכד', נם הם השפיעו על קבוצות אוכלוסיה רבות לאחדת ערכי היהדות;

ג) עמדתה של מר"ץ בנושאים יהודיים בכלל והתעמולה הבוטה שלה בהקשר זה בפרט, היו מוקד מרכזי להתלכדות סביב המוטיבים היהודיים הערכיים;

ד) הניסיון להלגיטימציה של ציבור חובשי הכיפות הסרוגות לאחר רצח רבין ז"ל, אשר היה בכחינת איום חיצוני, נרם למישרים לסולידריות פנימית של מחנה הציונות הדתית, כפי שבא לידי ביטוי נם בעצרת בכיכר רבין".

אין ספק, כי לפרופ' עזור שילר תהיה עוד עבודה רבה, נם לאחר הדו"ח הזה, כדי שיסקר כל המסקנות הנכונות מהבחירות האחרונות לכנסת. כך, למשל, הנידול הריאלי הנבוה ביותר היה בבת"ם (כ-137 אחוז) ואילו הנמוך ביותר היה בכני ברק (כ-23%). ראוי יהיה איפוא, לנתח זאת מבחינת התלויים הדמוגרפיים בערים אלו נם בהשוואה לממוצע הארצי שלנו ולמספר בחיפה 5.4 אחוזים לעומת כ-8 אחוזים בארצי.

ישוב	תוצאות בחירות לכנסת 1992			תוצאות בחירות לכנסת 1996			שינוי בריאלי באחוזים	שינוי נומינלי באחוזים	שינוי במספר הקולות
	קולות בשירים	מפר"ל קולות	מפר"ל אחוז	קולות בשירים	מפר"ל קולות	מפר"ל אחוז			
סה"כ ערים	2,020,156	94,302	4.67	2,317,551	185,552	8.01	71.51	96.76	91,250
מושבי הפוהמ"ז	19,142	8,161	42.63	21,974	11,289	51.37	20.50	38.33	3,128
הקבוץ הדתי	3,700	2,061	55.70	4,083	2,875	70.41	26.41	39.50	814
מיעוטים ערבים	170,158	7,530	4.43	227,661	2,437	1.07	-75.81	-67.64	-5,093
מיעוטים דרוזים	44,445	3,516	7.91	52,140	2,895	5.55	-29.81	-17.66	-621
מיעוטים בדואים	15,753	371	2.36	22,888	90	0.39	-83.30	-75.74	-281
יש"ע (*)	33,482	6,085	18.17	55,522	15,077	27.16	49.42	147.77	8,992
רמת הגולן (*)	2,092	12	0.57	2,770	105	3.79	560.83	775.00	93
ישובים שאין בהם סניפים		3,415		185,566	9,782	5.27		186.44	6367
חיילים וקולות מיוחדים				135,782	10,169	7.49			
סה"כ	2,308,928	125,453	5.43	3,025,937	240,271	7.94	46.14	92	114,818